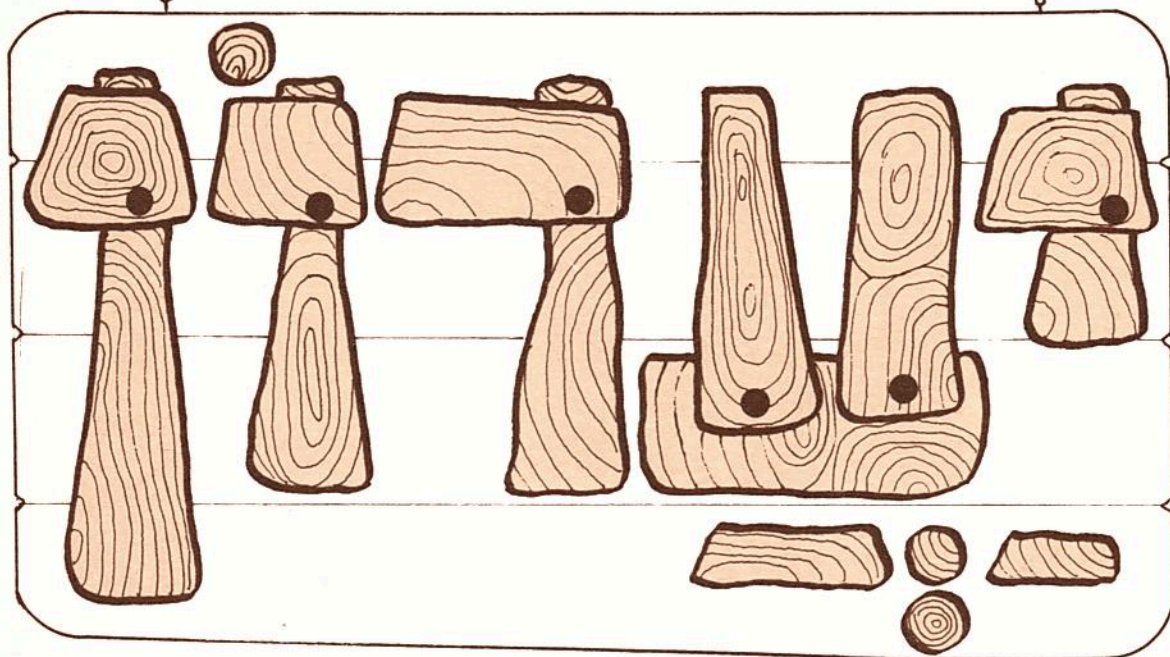
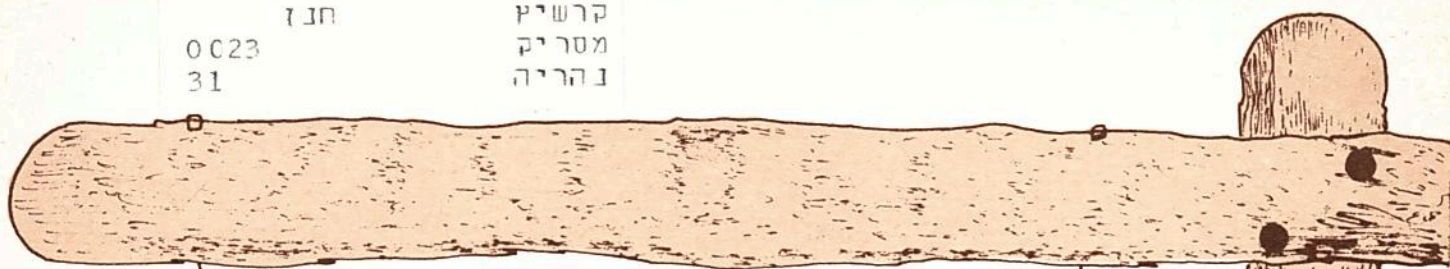

0023
31

חנז

לכבוד
קרשיץ
מסריק
נהריה

עלון ליערנים

קרן קימת לישראל
מנהל פתוח הקרקע

היעור

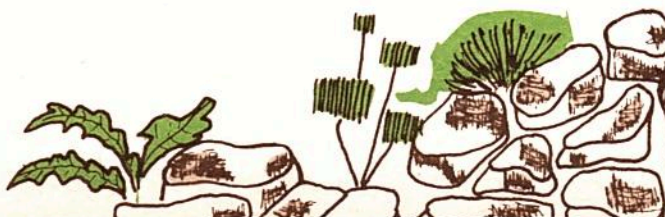
אגף

2

גליון

תשליז

כסלו

צילום: רות נאמן

ה ת ו כ ו

עמוד

1	דבר המצרכת
2	קריט כלליים לתוכנית הפעולה של אגף היעור 77/8
4	בטיעה בחולות
7	נוער ביער
9	נופש ביערות בקרבת ערים (תרגום)
12	עולם הסבע בתנ"ך
14	טיול החודש - פארק הירדן
16	המדור האישי

יערוך מס' 2 עומד בסימן החקיצה לשנת 76/77 שבימים אלו מסתימת הכנסת
בהנהלת האגף.

נושאים רבים מעסיקים את אנשי האגף ובגליון זה אנו מביאים לקחים של
שנות נסיון רבות של נסיעה בחולות, פעולה שהינה באופיה חלוצית, ובעזרת
בחריצות ובמסירות ע"י אנשי קק"ל.

פעולה ענפה וברוכה מתבצעת עתה בתחום הסברה הישר. בשתוף עם מועצת המורים
נערכים עתה תחבילים להפעלה נוסד בעבודות הישר.
ולבסוף - מובא הרבות מאמר מהו"ל העוסק בנושא הקרבת העיר ומאמר של עובד
האגף העוסק על הדוק הקשר בין עבודתו היום-יומית והתנ"ך.

טיול המודיע מפנה אותנו צפונה, לפארק חדש שנפתח לצבור הרחב - פארק
הירדן, שעכשיו הזמן המתאים ביותר לבקר בו.

אנו מקווים שהענות הרבה של אנשי האגף לכתיבה בחוברת המסוף.

ח ג א ו ר י ח ד מ ח

ח מ ק ד כ ח

קוים כלליים לתוכנית הפעולה של אגף היעור לשנת 77/78

אגף היעור נערך בשבועות הקרובים להכנת תוכנית פעולה של אגף היעור לשנת 1977/78. המסגרת והתקציבית הסופית עדיין לא ברורה אך מסתמן שהתקציב יהיה 110 מליון ל"י. התקציב זה שווה בערכו הריאלי לתקציב של השנה שעברה (שנת 1976/77), כלומר היקף הפעולות בשנת התקציב הבאה יישאר באותו היקף.

תוכנית זו נגזרה מתוכנית החומש ולפיכך יעדיה נשענים על עיקרי תוכנית החומש.

יעדי הפעולה של תוכנית זו הינם :

- (א) נסיעה חדשה בהיקף של כ- 20 אלף דונם, העלות כ-20 מליון.
- (ב) גוף ונופש - הקמת תשתית נופש לכ-400 יחידות משפחתיות כלומר (חניה לרכב, מתקני פיקניק, שירותים וכו'). העלות כ-10 מליון ל"י.
- (ג) תפוקת עץ - הפקת כ-80 אלף טון עץ מהיערות ע"י דילול וכריחה מלאה, העלות כ-16 מליון ל"י.
- (ד) טפול ביער ותיק בתחומים הבאים :
 - קרי אש בהיקף של כ-30 אלף דונם.
 - דירכים בהיקף של כ-160 ק"מ.
 - גיזוט בהיקף של כ-5 מליון עצים.
 - טפול וסונות בהיקף של כ-10 אלפי דונם.
 - הדברה בהיקף של כ-10 אלפי דונם.העלות הכללית כ-18 מליון ל"י.
- (ה) טפול ביער צעיר בהיקף של כ-20 אלף דונם, העלות כ-6 מליון ל"י.
- (ו) טפוח חורש טבעי בהיקף של כ-3000 דונם, בעלות של כ-3 מליון ל"י.
- (ז) טפול במטעים בהיקף של כ-20 אלף דונם בעלות של כ-2 מליון ל"י.
- (ח) משתלות - הכנה כ-5 מליון שתילים בעלות של כ-5 מליון ל"י.
- (ט) שמירה על היער מחבלות ומאש, כ-6 מליון ל"י.
- (י) הוצאות כלליות חבליות ואגפיות, כ-35 מליון ל"י.

מקורות הממון לתקציב זה הנם בעיקר ממקורות קק"ל (כ-85 מליון) ממכירת עץ וחוצרת עץ (כ-20 מליון) ומהנצחות (כ-5 מליון).

בשנה זו נמשיך בבצוע נסיעות מיוחדות להבטחת בעלות המדינה על קרקעות במידה ונקבל מימון מיוחד למטרה זו. כמו כן יתכן שהאגף יכנס לנושא פתוח טעמי מרעה במסגרת רשות מרעה ארצית לעוסקים בהקמתה. גם פעולה זו תלויה בקבלת ממון מיוחד.

נראה לנו שלמרות שהתקציב לשנה הבאה מצומצם נופל ממה שאנו רוצים ומסוגלים לבצע ומגביל אותנו להיקף בצוע שלא יעלה ואולי אף ירד לעומת שנה הבאה - ינסה האגף לתת עדיפות למספר נושאים : פתוח יער טבעי, הרחבת הנסיעות, הגברת גיזום ודלול ביער ותיק ופתוח אחרי נופש.

הנהלת האגף

נטיעה בחולות

=====

מחנך נסיוני בנטיעה בחולות נודדים מאז שנת 1941 במקומות ובתנאים שונים באזור החוף במרכז הארץ, הגעתי למסקנה שהדרך היעילה והזולה ביותר (מלבד בניה עירונית) היא כסוי השטח בעצי יער מתאימים למקום ולתנאים.

עבודות בקנה מידה גדול יחסי נעשו בחולות קדימה כ-1500 דונם, בחולות טבצ'די כביש החוף בסביבות נתניה כ-400 דונם ובסביבות יבנה כ-3000 דונם, בחירי בתור דוגמא 3 מקומות אלו כדי להדגים מצב של חולות נודדים בתנאים שונים הקובעים את הספול בבלימתם ויעורם.

מלבד עצם העובדה של המצאות חולות טבעם לנוע, להתפשט ולכסות מבנים ואדמות חקלאיות טובות, יש עוד גורמים שקובעים בבחירת אמצעי הספול במניעת נדידתם והתפשטותם :-

- (א) עומק החולות והבסיס שמתחתם.
- (ב) עוצמת הרוחות והדירות.
- (ג) הקירבה לים וכמות רסיסי המלח הניסאים ברוח.
- (ד) המצב הטופוגרפי.

1. חולות קדימה - זו מובלעת שספחה כ-3000 דונם חולות נודדים, מוקפת אדמה חקלאית טובה (חול חמרה) ומרוחקת מהים כ-5 - 7 ק"מ.

מבלי להתייחס לדעתם של גיאולוגים כיצד נוצרה מובלעת זו, גדרנו בשנת 1941 (בימי המנדט) כ-1500 דונם בגדר חיל ועמודים בגובה $1\frac{1}{2}$ מטר.

אחרי 3 ימי סופות מצאנו שחלק מהגדר נעלם כליל והגדר כוסתה בחולות ובחלקה התמוטטה - ונישבה, והחול כיסה רצועה של אדמה חקלאית ברוחב 3-4 מטר ובאורך של כ-700 מטר. השטח היה כולו לבן ומחוסר כל צמחיה.

בשנה הראשונה זרענו זרעי לענה, אקציה, אורן גלעין וזרעי טורמוס בכמויות גדולות שנבטו והחזיקו מעמד, ושחלנו כמות מועטה של שתילים כ-2000 אקציות וכ-1000 שתילי גלעין מפורזים במרחקים גדולים זה מזה או בקבוצות קטנות מרוחקות זו מזו. בשנה השנייה והשלישית נסענו 30-40 אלף אקציה והשטח נחמלא.

השטח לא קיבל טפול נוסף אחרי זה במשך כ-8 שנים, די היה בעצים בשטח לגרום להאטת התנוזיה והשטח כוסה כולו בעטביה חורף חד שנתי, כמו כן פלטו לשטח צמחים רב שנתיים כמו הלענה והרוטם שהיה בסביבה.

בשנת 1951 חודשה הנטיעה ונמסכה שנים אחדות, בקרוות ובין האקציות ניטעו עצי אקליפטוס, אורן ימי (מריטימה), ברוש, אורן ירושלים ואלונים, השתילים ברובם נקלטו וגדלו יפה.

השטח הנטוע כיום כ-1500 דונם כולו יער גבוה, צפוף ותערובת של מינים שונים, בולטים בהתפתחותם וגדלם, בעל פוטנציאל גבוה לנופש, בעל מיקומו ורבגוניותו.

2. חולות בצידי כביש החוף - הוחל בנטיעה בראשית שנות החמישים ועל שטח שמצטרף ל-400 ד', המקום מרוחק כ-3 ק"מ משפת הים, העץ העיקרי היה האקציה ופה ושם גם עצי קזוארינה, צפצפה רובניה, אטל ואקליפטוס.

כל השתילים קבלו השקיה בשנתם הראשונה, אחרי מספר שנים היה כל השטח סבך של עצים שכיסו לגמרי את החולות והפסיקו את תנועתם. כעת נשארו רק שרידים קטנים מעצים אלו כי רובם נעקרו ע"י הרחבת הכביש והכשרת אזור התעשייה שע"י בית הרושת אביר ואביק.

3. חולות יבנה - כ-3000 דונם בסביבות יבנה. הוחל בעבודה בשנת 1961 כדי להגן על מתקנים שונים. בנטיעות במקום הזה השקענו הרבה עבודה בהבאת גזם עצים ופיזורו בשטח, לעיתים בצורת חגורות (כ-30 מטר מחגורה לחגורה) ולעיתים ככסוי שלם של השטח המיועד לנטיעה או זריעה. כמו כן הקמנו גדרות מחמרים שונים: גזם, קרשים, יוטה, יריעות ניילון ורשתות, הגדרות הוקמו בגובה של 1-2 מטר, במקום נטענו מינים שונים של עצי יער ובמקביל נוסו שיטות נוספות לעצירת נדידת החולות:

1. זריעה של עצי יער.

2. שתילה של יזיר החולות וזיטנוצה.

3. רסוט החולות עם כאומלוסול.

אך וזוהרר שנטיעת האקציה עולה על כל האמצעים האחרים.

אגב, בימי המנדט הבריטי נטעו אלפי דונמים בעצי אקציה בחולות עזה ולפי שיטה מיוחדת: באביב המוקדם כשהחול עוד רטוב היו חופרים בורות בעומק של 1 מטר (הפועל היה בבור מעל למותניו) בעומק הבורות האלה נטעו אקציות מגודלות (גיל שנה וחצי) כך הבטיחו שאזור הסורשים של השתילים יהיה לח: רטוב רוב ימות השנה ולא היה צורך להשקות את השתילים.

מסקנות

(א) נטיעת עצים ובמיוחד עצי אקציה הנו האמצעי היעיל והזול ביותר לבלימת חולות נודדים כדי להגן על כבישים, מחקנים ואדמה חקלאית שבקרבת היט.

אנו מקווים למצוא גם זנים אחרים של אקציה או מינים אחרים המתאימים לחנאים - כדי לגרוק בהם את הנסיעות.

(ב) לאקציות יש יתרון גדול בתכונתם להתחדש אחרי כריתה, שריפה או מכת קור ורוח ובתכונתם לכסוי הטטח ע"י הזרעים הרבים של האקציות הנובטים בקלות ותופסים את מקומם של העצים שהלכו לאיבוד. כמו כן עלי האקציה סנוטרים נהפכים במהירות לרקוביות (לא כמו עלי האקל ומחטי האורן), ובכך גורמים לטיוב הקרקע החולית הדלה.

מטה אלוך

נ ו ע ר ג י ע ר

הקשר העמוק בין האדם לסביבתו ויחסו של האדם לטבע נקבעים (לפי מחקרים רבים) בשנות חייו הראשונות במסגרת הטיפול המספחתיים, הפעילות הלמודית בביה"ס ובסעות הפנאי (תנועות נוער, חוגים).

במטרה ליצור קשר עם הנוער נערך עתה אגף היעור בשתוף עם גורמי פנים (מועצת המורים ואגף הנוער) וגורמי חוץ (מסדר החנוך, החברה להגנת הטבע) לפעילות ענפה ב"הסברת היער" לנוער, במסגרת ביה"ס ובמסגרת תנועות הנוער.

הדגש מוטל על הארת היער כחלק מהמערכת הסביבתית של האדם התורמת לאיכות החיים ולמסק המדינה.

בשתוף עם מועצת המורים מורצת עתה תוכנית של שתוף נוער במסגרת של"ח (מסגרת התופסת את מקומו של הגדנ"ע). מקור הסט הנו ראשי תיבות של שדאות, לאוס, חברה). במסגרת של"ח מתבצעים ימי סדה מסימתיים ביער המורכבים מ-2 חלקים.

1. פעולת הסברה בביה"ס המסלבת את היער במסגרת הנושאים הלמודיים (למודי הטבע האזרחות והגיאוגרפיה).

2. עבודה ביער באחר כלשהוא לפי הצרכנים או באחר המאומץ ע"י ביה"ס. הנוער מסתלב בעבודות הידניות כגון גזום, סקול, ניקוי (הוצאת גזם ופסולת), פילוס שבילים והכשרת שבילים.

הרעיון של "אמוץ" פרויקט" נופס, או אמוץ חורטה ע"י ביה"ס החל מנטיעתה קוסט לבתי ספר רבים וכבר עתה פנו אלינו בתי ספר רבים המעוניינים בכך, במסגרת של"ח או במסגרת פעולות מיוחדות של ביה"ס כולו.

בתחילת חודש נובמבר יצא מחזור ראשון של מחנה עבודה בן יומיים בפארק ה-200 לארה"ב ומחנה זה הצליח מעל למצופה בטל עבודתם הנאמנה של נציג מועצת המורים באזור המרכז ואנשי החבל, כמו כן נערך ע"י נציגת מועצת המורים באזור הצפון, וצוות התכנון יום עיון למדריכי של"ח המעוניינים להעביר את נושא. ההענות היתה יפה והנושא הכה הדים חיוביים.

בפארק אילון בעטית כיום פעילות הסברתית ענפה שיכולה לסמט דגם למגוון הפעילות של
נוער ביער, המערך ההסברתי/הדרכתי כולל :

1. חלוקה דפי הסבר לדפדפות למבקרים.
2. חלוקת מערכי סיור ביער ובטביחתו הקרובה.
3. סדרת סקופיות המאירה את ההיסטוריה של הפארק בעבר הרהוק והקרוב ואת מטאבי הטבע של האזור.
4. הכשרת מורים שידריכו את הנוער בעבודת הדרכה בפארק בשבתות ובחגים.
5. הדרכה וסיורים למורים ומדריכי טל"ח לשלוב הפארק במערכת טיולים במסגרת ביה"ס.
6. מחנה עבודה בקיץ.
7. מחנה חפירות בחופש טוכות.

בשחוף עם מחלקת הנוער של הקק"ל ומשרד החנוך והחברה להגנת הטבע מוכנת עתה תוכנית פעולה רבת היקף שמטרתה להקים חניונים טיטטטו כמרכזי פעילות טדה, לפעילות טל"ח ופעילות תנועות הנוער. מדובר על 4 טפוט חניונים :

חניוני יום לפעילות טדה

חניוני לינה - לאורך צירי טיולים

חניוני קבע(לצורכי מחנות קיץ וסרות לאומי)

חניון מרכזי לפעולות מרכזיות (כגון ג'מבורי טומריה)

כיום קיימים ופועלים 6 בסיסי מחנות קיץ כיערות (צומת לביא, צפורי, כפר החורט, יער היערנים, נט הרים) ובעתיד יוקמו מחנות נוספים בגוסי היערות הגדולים (פארק אילון, שריגים, יתיר, פארק הירדן, מנטה, כרמל, שחריה), כמו כן יוחל השנה בהקמת 3 מרכזי טדה : טולם צור, חולדה וחרבט סעדים.

הפעילות ההסברתית הזו מהווה אתגר לאגף היקור והיא נשענת במדה רבה על ההענות ושחוף פעולה של היערנים בטדה. מי כמוכם יודע "כמה הנערים לא רציניים ובאיט ליער לשחק", אך למרות זאת אל לנו לשכוח שהם אזרחי העתיד ובידינו לבנות את יחסם האוהד ליער ולמפעל היעור.

טוטנה בצלאל

נופש ביערות בקרבת ערים

* י"י יקסמן - כמה עקרונות לטיפול ביערות בקרבת ערים.

לפני מספר שנים נערך סקר ב-4 יערות: נופש של העיר ציריך. נסקרו כ-2400 מבקרים מהם פחות מ-50% נשים. לפי הרכב הגילים 10% מהמבקרים היו מתחת לגיל 20 20% מגיל 21-30, 50% מגיל 31-60 ו-20% הנותרים היו מעל גיל 60.

חלוקת הנסקרים לפי המקצועות נתנה תוצאות כדלקמן: -

30% ללא מקצוע (עקרות בית, תלמידים, מתלמידים סטודנטים ופנסיונרים).

60% מועלים ובעלי מלאכה, ועובדים שכירים.

10% פקידים בדרגות גבוהות, ומקצועות חפשיים.

מחצית הנסקרים גרים בקרבת היערות, מחצית שניה לירושלים.

לסאלה מדוע הם מבקרים ביער? ענו 85% מהמבקרים שהם רוצים להנפש ביער. תוצאה זו מראה שהאדם המודרני הבין את הערך הנופשי של היער. עומט הבקוש לנופש ביערות הוא גדול במיוחד בקרבת הערים.

הטמונה האינטנסיבית של היערות בקרבת הערים ע"י הנופשים מעמיד בפני היעור בעיות חדשות שהחשובה ביניהם היא הבעיה של הקמת תחנות נופש ביערות - ציוד ואביזרים. נשאלת קודם כל השאלה מהי מכת האביזרים בנופש. לטעם מה אנו זקוקים לאביזרי נופש ביער טבורמים להקטנת טעם היער וע"י כך במידת מה הורסים חלק מהטבע.

תכנון נופש עונה על שאלה זו ומצוין שלושה תפקידים של אביזרי נופש:

תפקיד ראשון - אביזרי נופש מגדילים את מסיכת יערות הנופש. הסקר שלנו הוכיח שרוב הנופשים העדיפו יערות המצוידים באביזרים, רק שליש מהנסקרים הביעו את הדעה שהם מעדיפים יערות בלי אביזרים. איך יט לפרש את התוצאה הזו? המסקנה שלנו היא שתוסבי ציריך אמנם מעדיפים אביזרים ביערות אבל דוהים הפיכת יער לפארק.

תפקיד שני - של האביזרים הוא להעלות פוטנציאל המסיכה של היער לנופש. האביזרים גורמים להגדלת מגוון פעילויות הנופש הן מבחינת הכמות והן מבחינת האיכות, התוצאה היא שקבוצת יער לנופש גדלה ע"י כך.

* חבר המאגר הוא יערן העובד במסין להכנון כולל של הטכניון הפדרלי בציריך ונחשב לאחד המומחים בנדון.

הפקיד סלישי - מציאות האביזרים גורמת לרכז עומס הבקוץ בטטח האביזרים בעוד טטטח היער הכללי נמצא פחות בטמוס ע"י דנופטיס ונגרמיס לו פחות נזקים בהטואה ליערות טאין בהם אביזרים ,

סדורי יסוד - יס להבדיל ביער נופס בין סדורי יסוד וסדורים מיוחדים. סדורי יסוד הנם חלק בלתי נפרד של יער נופס, באמצעותם היער מתפקד כיער נופס, בסדורים אלה אנחנו רואים טבילי כול וסיוור, מקומות מגווחה, דטאי משחק, מקומות פיקניק ומקומות חניה. רשימה זו נסענת על נהוח התשובות לטאלה אודות העסוק בנופס. 85 % מהנסקרים או מהמבקרים ענו טהם מטיירים ומטיילים, 30 % נחים, 15 % משחקים עם ילדים, ו- 10 % באים לפיקניק. % הפעילים בטטח הטפורס הגיע רק ל-5 . לפי התוצאות אפשר להבין ססדורי היסוד באמת סייכיים למבנה או להרכב יער נופס. מענינת העובדה ס - 10 % מהנסקרים באו ליער ברכב, 60 % ברגל והיתר באו בתחבורה ציבורית. ליערות בקרבת הערים באים רוב האנשים ברגל גם אם הם בעלי רכב.

ציוד מיוחד - להבדיל ססדור היסוד - הציוד המיוחד אינו נחוץ. בכל אופן אין לבצע סדורים מיוחדים בטלמותם, אלא רק בחלקם. ססדורים אפשר לציין : -

- א. נופס במוכן המצומצם (מגדל תצפית, אגט ביער וכו').
- ב. משחקי ילדים (מגלטה, מחקן לטפוס, ארגז חול וכו').
- ג. משחקי מבוגרים (משחקי סדורים טוניס, מיני גולף וכו').
- ד. טבע ותצפיות (גן חיות, טביל למוזי טבע וכו').
- ה. מקומות תפילה ביער.
- ו. פעילות טפורטיבית - טבילי נופס פעיל למיניהם.
- ז. טעודה - בית קפה ביער, מזנון וכו'.
- ח. סדורים טניטריים .

איזור מנוחה ואיזור פעילות

בכל יער נופש צריך להמצא עקרונות איזור מנוחה ואיזור פעילות. ע"י כך יש להשיג את המטרה שאלה מהנופסים המחפשים שקט ואת קרבת הטבע לא יופרעו ע"י הנופסים הרוצים בילוי מסחך ופעילות אינטנסיבית.

חלוקה פונקציונלית כזו ביער הנוטת רק ע"י סדורים מתאימים של אביזרי נופש. פרוש הדבר שאת האביזרים בסדורים מיוחדים לרכז במיוחד בקרבת מגרסי חניה ותחנות סופיות של תחבורה צבורית. באיזורי מנוחה יש לבצע רק סדורי יסוד. ע"י סדורים כאלה ביער נופש יתאפשר גם לסמור על צמחים מיוחדים ועל חיות.

בעיות ההצע - לסיום יש להזכיר את בעיות ההצע. השאלה היא במקומה אם לסדורי נופש ביערות חטיבות כפי שמדגישים. חשובה לשאלה זו בינתיים לא מצאו. לא יודעים בברור את הדרישה לדרכים, למקומות מנוחה, למקומות פיקניק, למגרסי מסחכים וחניה.

יש לציין שלהקצבת סטחים לנופש ביערות 3 היבטים : פונקציונליים, כספיים ואקולוגיים. כדי לתת לנופסים ביערות אפשרות לנופש אופטימלי, היה צריך לסדר את מתקני הנופש לפי הדרישה. סדור והחזקה של מתקני נופש קטורים בהוצאות ניכרות. מסיבה זו מתחשבים בדרך כלל בדרישה מינימלית וזה גם בגלל הסיבה שעד כה לא מצאו פתרון מסביע רצון למימון מתקני נופש ביערות. בנוסף יש למנוע הפיכת יער נופש ליער פארק. מול הדרישה מההיבט הפונקציונלי עומד היקף הטטח שהוא עונה גם על הדרישות של אקולוגיה היער בנוגע למתקני נופש האומר שאין לסכן את עצם קיום היער. באינטרס הנופסים, אבל גם באינטרס היער יש לקוות שבעית הדרישה כמו כן זו של סדורי האביזרים הטונים תמצא תשומת לב מתאימה.

עולם הטבע בתנ"ך

=====

ספר התנ"ך (כמוכן גם המסנה וההלמוד), אינו ספר של מדעי הטבע, ולא ספר מוסר וחוקים של עמנו בו משופרים בט, תולדות והנהגות עמנו וכבוש ארצנו.

בחוקי התנ"ך יש החייחטות לטבע, לבשלי חיים ולצומח, ומחוקים אלה אנו יכולים ללמוד ולהכיר את ביטחון ויחסם לצומח, החי והנוף.

אבותינו התהלכו בארץ לאורכה ולרוחבה ובתנ"ך מסופר על כך, ומתאורים אלה ניתן ליצור תמונה של הנוף הטבעי ושל היער בזמן המקרא אך היות הראשונים האומה היו רועי צאן התבוננותם בנוף היתה ממש של רועה הדואג למרעה ומזון לצאנו, בתקופת ההתנחלות לאחר גלות מצרים בחלוקת הארץ לשבטים, אנו מוצאים תאורים יותר מפורטים והחייחטות למראה יער וחורש.

הנביאים אף הם ינקו את השראתם מהצומח ומהחי והמשילו מטלים הלכותיים מעולם הנוף הטבעי המקראי.

לקומת אבות האומה ונביאיה שכתבו את התנ"ך, ממרמי המקרא, טרובם לא היו בארץ ולא הכירו את נופה אלא, מפי השמועה, התלבטו רבות בנוסאים הקטורים בטבע החי של ארצנו. הראשונים שבהם עדיין קבלו מסורות שונות לפירוש תאורים ולזהוי שמות של מקומות, של צומח ושל חי, אך גם בדבריהם רבה המבוכה ורב הערפל. ככל שהתרחקו מן המקור מן הסתפקו בהגדרות כלליות ביותר - ולעיתים פרטו לאור המציאות הקרובה אליהם, או בלא שום קשר למציאות.

מבקרי המקרא שקמו באירופה במאה הי"ט, אף הרצו לעשות, ובכל מקום שלא הבינו תאור או מטל, נטלו לעצמם רשות "לתקן" בנוסח המקרא. (עיינן למשל, בספרו של נ. הראובני, אור חדש על ספר ירמיהו).

כך הלכו לאיבוד האוטנטיות של המקרא, הן והיופי שבתאורים והמשמעות שבמטלים.

עם התחלת שיבה ציון בא גואל גם כסטה זה, ונחתה חקופה של נסיונות להבנה מעמיקה יותר וגם מציאותית יותר של תאורים ומטלים ושל זהוי צומח וחי. החל במלאכה הרב ז"ר עמנואל לעף בספרו הגדול על "צמחיית היהודים", והמשיכו בה חוקרים שונים בארץ, ביניהם ציוין הפרופסור יהודה פליקס.

היער במקרא

המוטב יער מופיע במקרא כ-30 פעם, על משמעותו יש שני פירושים :

(א) צומח, אילנות סרק צפופים, גדול טבעי או נטע אדם.

קהלת פרק ב' פסוק ו': "עשיתי לי בריכות מים לחסקות מהם יער צומח עצים".

דברים פרק י"ט פסוק ה': "ואשר יבוא את רעהו ביער לחסות עצים"

בשני הפסוקים הנזכרים, מדובר בטבע בו גדלים עצי סרק צפופים, הם יכולים להיות צמחים טבעיים או צמחים נטועים ע"י אדם ומטופלים (מוטקיה).

לכן המוטב, יער, כאן ובמקרים רבים במקרא מתייחס לשטחים בהם גדלים אילנות סרק צפופים לסמוכו של האדם המקראי למטרות שונות כגון: הסקה, כלי קבורה טובים וחמרי בניה.

(ב) הר - שטח הררי שהוא מרשים וטלעים רק פה ושם צמחים ואיבו ניתן לעיבוד חקלאי.

מיכה פרק ג' פסוק י"ב: "לכן בגללכם איון סדה חורס וירושלים עינם תהיה והר הבית לתמות יער".

מיכה מדבר, על שטח הררי סנקרא בפיו, יער שאין בו לאדם שמוש יעיל אלא שללה.

במקומות בהם גדלים עצי סרק, המקרא משתמש עוז במטויית כגון : חורס, סבך.

בראשית פרק כ"ב פסוק י"ג: "וישא אברהם את עיניו וירא חנה איל אחד נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעולה תחת בנו".

שמואל א' פרק כ"ג פסוק י"ח: "ויזכרתו שניהם בריה לפני ה' וייטב דוד בתורטת ויונתן הלך לביתו".

צדוק ואב

טיול וחודש - פארק הירדן

בהורשים האחרונים החלה ק"ל לפתח פארק חדש לאורך הירדן שעתיד להיות אחד הפארקים הגדולים בארץ.

הפארק משתרע לאורך הירדן, מגשר בנות יעקב מצפון ועד שפך הירדן לכנרת בדרום, לאורך 12 ק"מ ועל שטח של כ-20,000 דונם.

על פי התכנון שנעשה במסותף בין צוות התכנון ורשות שמורות הטבע יפותחו שלושה מוקדים עיקריים עשירים במטאוריטים ונוף: בבטיחה, באזור חל מטפס, וע"י גשר בנות יעקב (טצד עטרת), וכן תוקם דרך עורקית, מערבית לירדן כחקטר בין המוקדים ומצידיה יפותחו מצפיט וחניונים.

המוקד שפותח בחלקו ונפתח לצבור הרבה הנו באזור חל מטפס, או כפי שהוא נקרא בפי העובדים במקום "המוקד הדרומי".

אחר מטפס כולל שטח לשהיה קצרה, המפותח בימים אלה ושטח לשהיה ארוכה שיכלול אתר, ביתנות ומחנאות.

האזור המפותח כולל שבילי טיול, דרכי עפר ואזורי חניה, אזור תורנות וצמחיה מטופחים המאפשרים למטיילים ולנופסים להגיע עד גדות הירדן שהנו מוקד העניין העיקרי באתר (שטח זה היה לפני מספר חודשים סגור בלתי חדיר לחלוטין). מוקד עניין נוסף באתר הינו אמת מים, משוקמת המובילה מים מהירדן לאורך כ-600 מ' ומגיעה לשתי טחנות קמח מטוב מגלס, עוברת בהן, (אחת מהטחנות תשוחזר ותופעל בעתיד) וממשיכה במערכת של שלוש ברכות עם מפלים קטנים בין אחת לשניה אל אמת מים המחזירה את המים לירדן.

חשוב לציין שגם הירדן הינו מזהמים, ברמה הפוסלת אותם לשהיה ולרחצה, עקב ריב המחקז אליהם, לפיכך נהי הירדן מסמנו מוקד מטיבה נוסף בלבד.

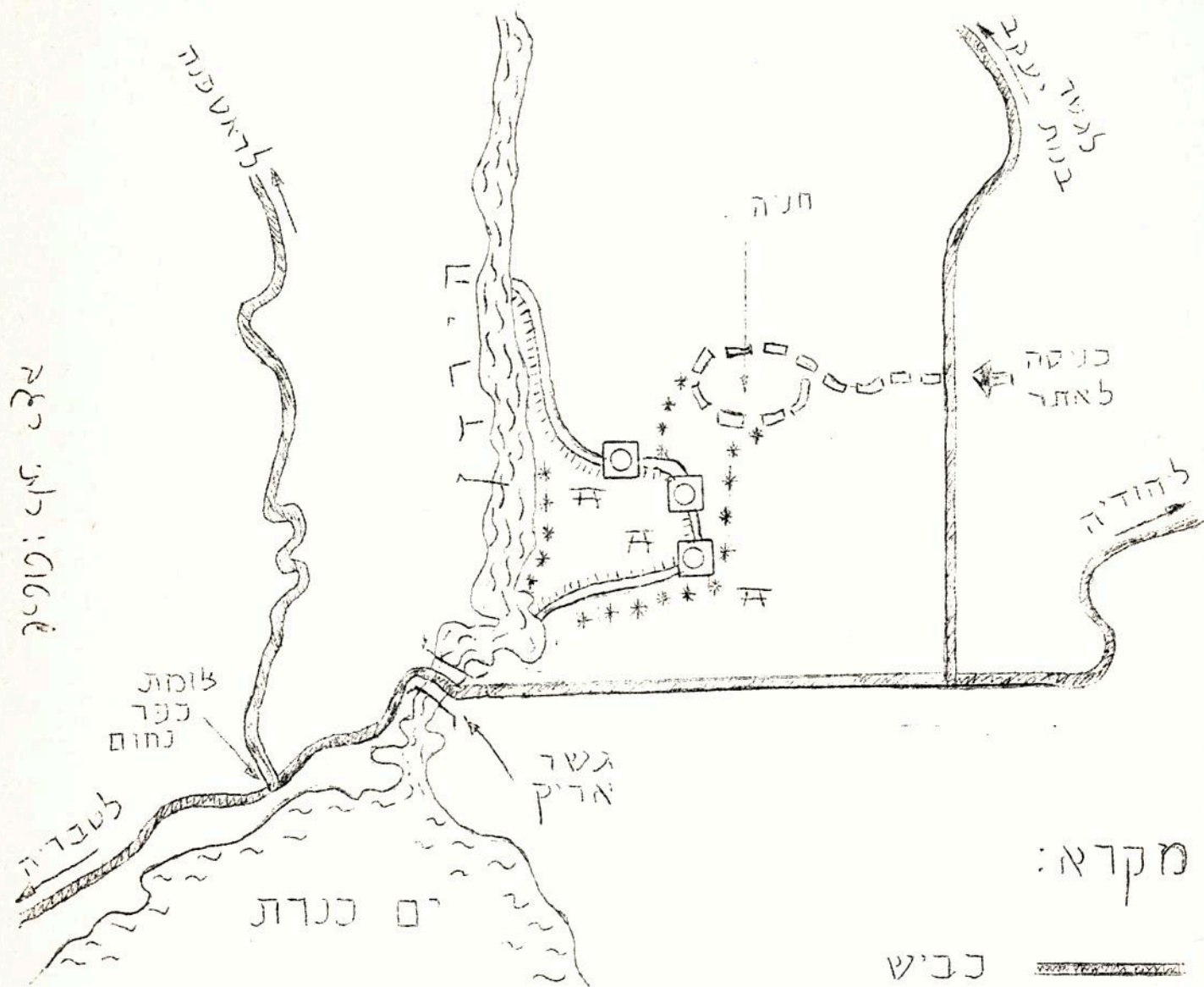
בימים הקרובים יהלו בנטיעות באזור המוקד הדרומי (מתוכננות נטיעות לאורך כל הפארק) שכוללות נטיעות של חורטום גל - בעיקר אקליפטוס ממינים שונים וכן נטיעות נוף מיוחדות באזור מגרט החניה המקבל את הבאים לפארק, לאורך השבילים הירדנים אל הירדן מאמות המים.

לאלה הרוצים להגיע לפארק מוצע להצטייד בנעליט גבוהות או במגפים עקב הבוץ במקום, בעקבות הבטמים, כיון שהשבילים (הנך כמחזר) עדיין לא מצופים.

ניתן להגיע לפארק מצפון ומדרום. לאלה המגיעים מדרום - מכיון טבריה ולאלו המגיעים מצפון מצפת או ראש פינה ימשיכו עד צומת כפר נחום, יפנו (ימינה) לכביש המוליך לכפר נחום ויטעו עד גשר אריק לאחר חציית הירדן ימשיכו כ-2 ק"מ ויפנו צפונה (שמאלה) לכביש המוליך לבית המכס העליון לאחר נסיעה של כ-500 מ', מערבה (שמאלה), בכביש גישה יראו לפנייהם את הכניסה לפארק.

פילוי נעים !

עליזה רוסמן

מקרא:

כביש

דדך דכב

שבת

אמת מים

וְנִתְּנָה לָהֶם

מתקן פיקניק

פארק היידן

אתך משפּע

המחזור האיש

מחזור

ב ד ג ב א

לחזור על	-	לחזור על
לחזור על	-	לחזור על
לחזור על	-	לחזור על
לחזור על	-	לחזור על
לחזור על	-	לחזור על
לחזור על	-	לחזור על
לחזור על	-	לחזור על
לחזור על	-	לחזור על

מ י ב ג ד ה

ב ד ג ב א

לחזור על - לחזור על
לחזור על - לחזור על

